

Svobodni glasovi.

Poučno-zabaven list za slovensko ljudstvo.

Štev. 3.

V Celji, dné 1. novembra 1897.

Leto I.

Sen Helena.

Na Sen Heleni samotar prognan,
Kam dviga duha silnega te vzlet,
Spominjaš li na mnog se časten dan,
Ko te proslavljal vrisk je vnetih čet,
Ko „vive l'empereur“ donel je glasni klic,
Da se je tresel neba sinji svod;
Kako so vrelt tisoči ti vštric,
Če milostno si stopil med podložni rod?
Spominjaš li se zdaj na Sen Heleni
Nekdanjih divnih carskih veselice,
Ko v tiljerijáh tvojo slavo peli
So zvesti ti dvorjani jasnih lic?
Spominjaš li se hrupne bojne slave,
Ki žel si jo kot „mali korporal“, —
Ko trepetale kronane so glave,
Priklanjali se carji ti do tal?
Poraja ti se morda časih v glavi
Za hipec filozofski pomišljaj,
Da nič ni večno, da i tvoji slavi
Nekoč je moral, moral biti kraj?!

Na skalnatem otoku mož samevaš,
Kot hrid sred morja tukaj dan na dan,
Spomin nekdanjih slavnih dnij pogrevaš,
V samoti grobni živ tu pokopan,
A ko valovje besno se peneče
Zaganja gromom se zamolklim v hrid,
Hoteč razbiti neomajne kleče
In gnjevno razdejati skalni zid,
Razsajajo ti v prsih divji čuti
In križa ti možgane srd in jar.
Spoznaš li tukaj zakon žitja kruti?
Spoznaš sedaj li Danaidov dar?

Ko hrast orjaški stal si sred viharja,
V najhujšem boju nisi trepetal,
Ker se ti je smehljala rujna zarja,
Neviht se budournih nisi bal!

A vendar se je hrast orjaški zrušil,
Nevihta zmlela tvojo bajno moč,
Boj tvojo slavo v krvi je zadušil,
Usoda te pahnila v črno noč.

Usoda tvoja! Sam si jo zakrivil.
Ti slavi svoji sam si bil grobar,
Ko hrabrosti je tvoji svet se divil,
Rodú in ljudstva ni ti bilo mar.
Le tvoja moč na umu ti je bila,
Carévanje jedina tvoja strast,
Ki te po svetu širnem je gonila
In te prigнала je v pogin, propast.

Svoboda sveta te je nekđaj zvala,
Da se postaviš smelo za njo v bran,
A duša ti svobode ni spoznala — —
Junak si bil, a vendar le — tiran!

Zaman je v Korzikancev domovini
Gorel ljubezni do svobode žar,
Zaman ti je v nesrečni očevini
Ves rod se vzdigoval za sveto stvar.
Ljubezen ti srca ni prešnila,
Mogočni plamen tebe ni razgrel,
Svobode mlada duša ni cenila,
Le puhli slavospev si sebi pel.

Ko te pozval je glas revolucije,
Grmeč po svetu zveličavni spev,
Budeč ga, komur srce živo bije,
On v tebi našel prvi je odmev.
„Allons enfants!“ — junakov roj je peval
In „ça ira“ donél je burni zov
In bolni rod je čarovno okreal
In duhu svet odpiral se je nov.
Hitreje vsa srcá tedaj so bila,
Prosteje se razvijal vsaki duh

In nove misli so povsodi klile,
 Čistejši in bistrejši bil je vzduh.
 Življenje za svobodo žrtvovati,
 To bile so tedaj največje slasti.
 In nihče, nihče več se ni znal bati —
 Le tiranija mora, mora pasti!

To bil je čas, ki velikana vstvarja,
 To bil je duh, ki preporaja svet,
 To bila je svobode zlata zarja,
 To bil enakosti je prvi cvet!

Tak rod podal je tebi prapor časa, —
 Da si ga nosil kot svobode voj!
 O Sen Heleni ne bi bilo glasa,
 Ne izgubljen orjaški sveti boj.

Ne bil bi carske krone nikdar nosil,
 Ne bil poklanjal tujih deželâ —
 A pot krvav bi narod tvoj ne rosil,
 Krvava bi ne bila rodna tla.
 Vsa tiranija bila bi končana,
 A narod pel bi „vive la liberté!“
 Zacelila bi kmalo vsaka rana
 In sreča zašla v vsako bi sroč.

Kaj krona imperatorska če reči,
 Če treba za-njo hekatomb nebroj,
 Če mora kri rudeča za njo teči,
 Če njen je zlati blišč le prazen soj?

Kaj imperatorska če reči krona,
 Svoboda ljudska če zbog nje umrê,
 Nosilca če obhaja smrtna zona,
 Ko spomni se na žrtve njene vse?

Titan si bil — ni moči to poreči,
 A nisi bil duševen velikan.
 Neznani so ti bili uma meči
 Več nisi nikdar bil, ko le tiran.
 Revólucija te je porodila,
 Zbog prazne slave ti si jo izdal.
 Revólucija ti je majka bila,
 A mater svojo v prah si poteptal.

Vsi upi so zveneli ti zeleni,
 Cesarevanja, moči, slave kraj,
 Revólucijo pa na Sen Heleni
 Reakcija temna maščuje zdaj.

E. K.

Simson.

Ġloveški rod je bil krepak,
 Kot Simson svôboden orjak,
 A vzel mu kit je kras bogati,
 Gospod v talarju in škrlati.

Izgubil moč je s kodri las,
 Ko slušal je Delile glas,
 Pritlikovec zdaj klečeplazi,
 Mehkužtva znak noseč v obrazi.

Po svetu glasen klic doni.
 Iz snú se velikan budi, —
 Svobode glas ga drami:
 Gorje filistri z Vami!

y.

Pesnik.

Moto: Slep je kdor
 Prešern.

V obliki praznični je list izšel,
 Na čelu divno slavnostno kantato. —
 Presrečen pesnik ti, ki si jo pel,
 Bog v zibki že ti dal je doto zlato! —

Kaj doto zlato? — Varaš mi se brat,
 Osoda mi moža je bridkoznana:
 Nebeški dar le drugim je zaklad,
 A njemu v doto jad in glad izbrana! . . .

V. Legant.

Ljubimec.

Vsakdanja črtica. Spisal Bine.

Grgovska pisarna. Jako prozaičen kraj. Pet sob, zadnja seveda najelegantneja, kajti v njej stoluje gospod šef. To je prav za prav budovar, ne pa delavna soba. Svetlobo zadržujejo težke, temne zavese, tvoreč v sobi nekako skrivnosten polumrak, v katerem se gube obrisi pravilno skladnega pohištva, marmornih podob in dragocenih slik. Vzduh je poln močne umetne vonjave. V ostalih sobah je vse drugače: proste pisalne mize, omare, police, debele, velike knjige, vsakovrstna pisma, mnogo ljudij, ki pridno pišejo in računijo, no, kakor navadno v velikih trgovskih pisarnah. Jako prozaično, a zelo praktično. Slika iz devetnajstega stoletja.

V tretji sobi dela pet ljudij. Pravijo, da so to duševni delavci, a ni tako videti. Možje so mnogo bolj podobni prostim robotnikom, ki delajo kje v tovarni ali v gozdu. Tudi takozvano duševno delo je izgubilo dober del duševnosti. Menda čuti tudi petorica v tej sobi, da je delo delo; kdor dela, da si zasluži vsakdanji kruh je suženj, vsi naslovi, vse ceremonije ne izpremene tu ničesar. Suženjstvo čutijo pisarji, knjigovodje, računarji, tesnopisci, dopisniki i. t. d. pri tvrdki Bauherr & drug kaj dobro. Seveda niso zadovoljni. Dandanes je že vse nezadovoljno. Minuli so lepi časi, ko so služabniki iskali čast v tem, da so pridno delali, s svojim zaslužkom dobro izhajali ter si pridobili prijaznost in naklonjenost svojih gospodarjev. Tudi v Bauherrovi pisarni čujejo se časih pogovori, ki dokazujejo, da služabniki niso uzorni. Tožijo, da imajo preveč dela, premalo zaslužka, da postopajo gospodarji ošabno. Samo stari Petrič molči navadno, le časih se vmeša med besedičenje mlajših tovarišev. On ne razume te nove generacije.

— Osivel sem v službi, a vedno sem opazoval, da so iskali služabniki svojo čast v časti tvrdke. Ako je kupčija napredovala, bili smo bolj zadovoljni, nego gospodarji. Ako smo uničili konkurenco druge tvrke, ni bil nihče veselejši in ponosnejši, nego mi. Seveda smo morali često potrpeti. Marsikdo želi, da bi se mu bolje godilo, a kar ni mogoče, ni mogoče. Sploh se ne sme pri gospodu Bauherru nihče pritoževati. Jaz sem ostarel v njegovi hiši, pa sem bil vedno zadovoljen. Zato je pa tudi gospod vedno lepo z menoj postopal. Nikdar mi ni rekel žalne besede. To je stara pesem, kakor mi z gospodarjem, tako gospodar z nami.

In kakor bi bil že preveč časa izgubil, pogovarjajoč se s tovariši, pograbi pero ter začne tem hitreje pisariti. V tem seveda ne opazi, kako je dregnil Kres svojega soseda s komolcem. A da je tudi videl, ne bi bil vedel kaj to pomeni.

Petrič je bil res nekakov ljubimec Bauherrov. Res, da ni imel boljšega plačila, nego drugi knjigovodje, a šef mu je izkazoval toliko prijaznosti, da se je bilo kar čuditi, kajti splošno je bil gospodar zelo osoren

ter je jako rad pokazoval svojim uradnikom, da jedó njegov kruh. Petrič je sicer mislil, da je to vse posledica njegove dolgoletne službe, a mlada gospoda ni hotela verovati v čudeže, pa je zato iskala drugih vzrokov. In konečno je tudi nekaj iztahnila.

Necega dne najde Petrič, prisedeši v pisarno, na svoji pisalni mizi majhno pisemce. Njegov naslov je bil prav, a pisava mu je bila neznana. Kdo bi mu neki pisal? Prijateljev nima, komaj nekoliko znancev. A z nijednim ni v taki zvezi, da bi dobival od njega pisma.

Pa kaj bi mnogo premišljeval! Ako odpre pismo, izvedel bode takoj, čigar je. Odtрга torej rob z omota. Pismo je dolgo tri strani. A brez podpisa. Kaj to pomeni? Anonimno pismo? Mar se je kaj zgodilo?

Staremu možu bilo je to tako nenavadno, da se je začel kar tresti. Moral je sestti. Čitajoč trese se še bolj in hkrati začne bledeti. To je nemogoče, kar pripoveduje neznanec v tem pismu. Ako bi bilo to res, moral bi človek izgubiti vero v vse, kar je lepo in plemenito. A to ne more biti res! Nekdo si je dovolil šalo z njegovimi sivimi lasmi. O, šale mladih ljudij so dandanes okrutne. Kak norček se je hotel z njegovim strahom poveseliti, a zadel ga je tako v srce! On gotovo ni oče, ker bi moral inače vedeti, kako bridko zaboli taka šala očetovsko srce. Kajti družega ne more biti to nič, nego neumna neusmiljena šala. Njegova Milka — pa njegov gospodar! Ne, ne, to ni mogoče. Gospod Bauherr, ki mu je vedno tako prijazen, ne more ga tako raniti. Ha, to je najbrže maslo kakšnega tovariša, ki se huduje radi dobrih razmer, ki vladajo med njim in šefom. Da bi se njegova Milka tako spozabila! Kaj še! Ha ha!

A smeh zveni čudno, prisiljeno!

On noče verjeti, kar stoji tu v pismu, a v najglobljem kotičku sreca se vendar suče dvom. Kaj če bi bilo vendar res? Sum je zbujen in mu grize sedaj po prsih liki črv, tako, da čuti celo telesne belečine. Nobenega dela se ne more poprijeti. Končno vrže pero na stran, pograbi klobuk in pohiti iz pisarne, ne da bi komu kaj rekel. Dva pisarja se spogledata in ne ziniški besedice, se nasmejata.

Petrič pa hiti domu, kakor bi ga besi podili.

Navadno potrebuje pol ure do svojega stanovanja, danes manj ko četrt ure. In v tem kratkem času mu preróji več misli po glavi, nego običajno v celem tednu. Milke ne najde doma. Kaj je to? Kam je neki šla? Saj nima zunaj nobenega opravila. Morda je vendar — res? No, dolgo mu ni bilo treba dvomiti. Nevadoč kam se obrniti, povrnil se je počasi zopet v pisarno, noseč goreči pekel v prsih. V zamišljenosti krene na drug pot, nego navadno. A ko pride mimo restavracije »pri zlatem orlu«, stopita iz iste Bauherr in Milka. Na prvi hip hotel je skočiti med nju, pesti sta se mu krčili, kri mu je silila v glavo, dih mu je obstajal. Saj je bil to čisto jasen dokaz, da neznani pisec osodnega pisma ni lagal. Vendar se je siloma pomiril. Izdajalca sta ga morala videti, tajiti ne bodeta mogla.

Korakajočega proti pisarni obidejo zopet mirnejši čuti. Oh, Milka je mlada, v očetovi hiši nima nobene zabave, sploh nobenega veselja. A mlada kri teče vendar tudi v njenih žilah. Kdo jej more zameriti, ako si najde odškodnine izven očetove hiše? Starec se spomni svojih mladih dni. Tudi on je ljubil deklico proti volji svojega očeta in ko je izpoznal, da je oče osoren, da ne izpolni nikdar njegovih želja, shajal se je skrivoma s svojo ljubico. Seveda — Milka bi bila lahko njemu kaj rekla, a morda je mislila, da je tudi on tiran. Bala se je morda njegove jeze, bala da jo bode zasledoval. Na njegovo staro glavo nakopala je pač sramoto, a morda se lahko vse popravi. Zakaj ne? Bauherr je poštenjak, gotovo ni ravnal po slabih nagibih. Seveda se mora sedaj stvar pojasniti. Drugim ljudem so njegovi sestanki z Milko znani, to dokazuje že pismo, katero je zjutraj prejel. Že radi tega bode moral Bauherr izjaviti, kaj in kako. Oh, morda postane Milka celo srečna.

V takih mislih hodi nekaj časa semtertja po različnih ulicah.

Še le popoldne pride v pisarno. Odloživši klobuk, poda se takoj v šefovo sobo.

— Petrič? Vi? hm, Vi prihajate, da se opravičite, zakaj Vas ni bilo dopoludne v pisarni? No, imeli ste gotovo opravila. Pa to nič ne de. Prosim Vas le, da prihodnjič naznanite pisarniškem predstojniku, ako kam odidete, ker drugače Vaši kolegi zabavljajo ter pravijo, da postopam proti Vam vse drugače, kakor proti drugim. Saj itak že splošno govore, da ste moj ljubimec. Stvar je toraj urejena.

— Gospod Bauherr, odvrne Petrič, imam še neko drugo prošnjo.

— Prošnjo? No, le govorite. Kaj pa je? Morda plačilo? Seveda, dolgo že služite, priznavam. Sam sem že premišljeval, a Vi se niste še nikdar oglasili, pa — saj veste — človek pozabi.

— Ne gospod Bauherr. Ne prihajam radi plačila. Govoril bi rad z Vami privatno.

— Privatno —?

— Da. Mislim, da Vam ne bode težko uganiti, kaj mi je na sreč. Posebno danes, ko ste me srečali — zjutraj — ko ste bili v družbi z mojo hčerjo.

— Hm?

— Mislim, gospod Bauherr, da se mora ta stvar razjasniti.

— Razjasniti? Kakšna stvar?

Petrič je v stiski. On je mislil, da začne šef sam. Saj mora vendar uganiti, zakaj se mu gre. In šef bi lažje govoril nego on. Morda — morda vendar ne misli pošteno? Ako bi bilo tako? Ne, to ni mogoče.

— Gospod Bauherr, oprostite moje besede, a jaz govorim kot oče. Kaj ne, Vi to razumete? Jaz moram zahtevati, da se razbistrijo Vaše razmere z mojo hčerko.

— Ali blaznite? Kakšne razmere? Vam se gotovo nekaj sanja. Morda zato, ker ste me videli dopoludne v Milkini družbi? To pač ni nič posebnega. Srečal sem Vašo hčerko in kot kavalir sem jej ponudil

svoje spremstvo. To je vendar povsem navadna reč. V omikanih krogih smatra se to dolžnostjo napram znanim damam, a za Vas je to le čast.

— Gospod Bauherr, a ta čast se izpremeni v sramoto, ako začno ljudje o Vašem občevanju govoriti. Za Vas je potem zabava, za Milko in za mene pa sramota. Gospod Bauherr, ljudje že govoričijo. Tudi Vi ne morete ostati vzpričo tacega govoričenja ravnodušni. Kaj ne, da ne? To se mora toraj razbistriti. Saj imate gotovo dobre namene z mojo Milko. Seveda, ona je hči priprostega uradnika, a Vi ste bogat gospod, šef ugledne tvrdke. Pa prav zato se ne morete igrati s častjo uboge deklice.

— Meni se res dozdeva, da niste pri zdravi pameti, Petrič! Ali imate kakšne dokaze, da sem občeval večkrat z Vašo hčerko? Saj me niste videli še nikdar v njeni družbi, kakor danes.

Petrič se prestraši. Bauherr hoče toraj tajiti. Zdaj ne pomaga nič družega nego pogum.

— Jaz imam dokaze, gospod Bauherr!

— A —! Vi imate dokaze. Ha ha. A kaj mi morete dokazati? In kaj zahtevate na podlagi svojih dokazov?

— Gospod Bauherr, dejal sem, da sem oče. Saj lahko uganete, kaj moram zahtevati. Čast moje hčerke je lahko zaigrana, a Vi lahko z jedno besedo vse popravite. Gotovo izrečete to besedo.

— A, zato sem bil toraj z Vami zmeraj tako prijazen! Zato ste bil moj »ljubimec«, da me hočete sedaj prisiliti k neumnim rečem, ki Vam švigajo po glavi. Ker sem bil vedno dober, ste sedaj predrzni! Nikar ne mislite, da ste namerili na pravega. Sedaj imam opravila. Midva sva gotova.

— Tako me hočete izpoditi?

— Petriču je, kakor bi šele sedaj izpoznal celo zgodovino svojega službovanja pri Bauherrovi tvrdki. Šef je bil toraj zato prijazen, da bi tem ložje osramotil njegovo hčer! Nekoliko ljubeznivih besed bi moralo očetu naplačati sramoto otroka! On ni bil dober poznavalec ljudij, a to mu je bilo vendar jasno, da ne misli Bauher na ženitev njegove Milke. Obup se je polotil zopet njegovega srca, vse misli so pohitele divje v jedno smer

— Ali hočete povrniti čast mojemu otroku? zakriči glasno ter povzdigne roko.

— Ven!

— Ne, dokler ne dobim odgovóra!

— V tem hipu se poberite!

Ob jednom zavihti Bauherr svojo palico proti starcu. Le ta obstane trenotek, pred očmi se mu zavrti, lasje se mu zžežijo. Kakor razjarjen tiger skoči z divjim krikom proti šefu, hoteč ga pograbiti za prsa ter mu izviti palico iz rok. Prepozno. Močan udarec na glavo ga povali na tla. V sobo prihité ljudje.

— Pokličite policijo. Petrič me je napadel, najbrž me je hotel oropati — — — — —

Dva meseca pozneje je bila obravnavana. Petrič je dobil deset mesecev težke ječe. Svoje sramote ni mogel preživeti. Tretjega meseca je umrl v zaporu.

Milka je zbolela. Le počasi je okrevala. Mrtvo porojeno dete so pokopali doma — — — — —

Vélíki inkvizitor.

Spisal F. M. Dostojewsky, prosto poslovenil Raduhar.

Prizor vrši se v šestnajstem stoletju.

Minolo je petnajststo let, odkar je Jezus rekel: »Vrnil se bom kmalu; dneva in ure pa ne ve nikdo, tudi sin ne«.

To so bile njegove besede, preden je izginol. In človeštvo še vedno nanj čaka z isto vero ali še verneje kot pred petnajstimi stoletji.

Ali vrag ne spi, dvom se poraja v človeški duši in se upre sporočilu čudežev.

V tem trenutju nastane v severni Nemčiji huda, čudeže zanikujoča kriva vera. Verniki pa se tem tesneje oklepajo svojih nadej. Spasitelja pričakujejo, upajo nanj, trpeti in umreti hočejo, kakor je on trpel in umrl.

Ko je človeštvo stoletja preprosilo in premolilo: »Pridi, o Gospod! sklenil je On v neskončni svoji milosti, posetiti svet. Prikazati se hoče vsaj za hip ljudstvu, nesrečni množici, dasi pogreznjeni v brezdno greha, vendar zaupajoči nanj v detinski ljubezni.

Kraj dejanja je mesto Sevilla, čas — doba inkvizicije, ko so mogočne gromade nesrečnikov k nebu plamtele.

Sicer ni to obljubljena vrnitev koncem časov, ko se bo prikazal v blesku božjega velečastva »kakor blisek, ki šine od vzhoda do zahoda«. Danes hoče stopiti samo kratek hip med svojo deco in izbral si je kraj in čas plamtečih gromad. Sprejel je isto človeško podobo, v kateri je hodil pred petnajstimi stoletji po svetu.

Spustil se je raz nebesa na vpepeljeno gromado. Sežgal je bil kardinal — véliki inkvizitor v prisotnosti kraljevi, baronov, vitezov, cerkvenih dostojanstvenikov in lepih dvornih gospá, pred zbranim ljudstvom stotine krivovercev v božjo čast in slavo.

Ne da bi htel vzbujati hrupne pozornosti, šeta ponižno okrog. Toda — čudo! — vsi ga spoznajo. Ljudstvo sili v njegovo bližino, se tere in gnete okrog njega in mu povsodi sledi. Molče, milostno se nasmihač koraka med vrstami množice. Ljubezen vžiga njegovo dušo, iz njegovih očij blišči jasno žarka luč, veda in moč, zbujajoč ljubezen v sreih spremljalcev. Prožeč nad njimi roke, jih blagoslavlja.

Iz obličja in obleke njegove seva krepilen soj.

Iz množice pristopi sleporojen starec in kliče: »Gospod, ozdravi me!« In liki luskiné se mu vsiplje pred očmi in slepec vidi. Ljudstvu se vderó solze veselja in poljublja njegove stopinje. Otroci mu stiljajo cvetice na pot in prepevajo: Hosiana! in vse kliče na glas: »On je! On mora biti, nihče drugi nego on!« Pred vhodom Sevillske katedrale obstoji. Pogrebci prineso belo, odprto krsto, kjer na rožnem cvetju leži šestnajstletna deklica, hčerka mestnega dostojanstvenika. »Vzbudil ti bo otroka!« kriči množica tolažeča objokano mater. Mati vije roke, ihti in moli: »O če si ti On, vzbudi mi otroka!« Pade mu pred kolena. Pogrebci obstanejo in postavijo krsto na kameniti tlak. Usmiljenja poln se ozre na mrtvo deklico in reče, kakor nekdanj, še jedenkrat: »Talitha kumi! (Vstani deklica!)« Deklica se zgane, dvigne, nasmeje, odpre oči, gleda naokolu. V rokah drži šopek belih cvetic, zadnji pozdrav pokojnici. Osuplo ljudstvo drhti in joče.

V tem trenutku se približa kardinal — véliki inkvizitor. Starec devetdesetih let, visoke, vzravnane postave, asketično bled in suh. Globoke oči še vedno žaré v mladeniškem ognji. Opravljen ni več v sijajno opravo, ki ga je včeraj dičila, ko je sežgal sovražnike cerkve; sedaj nosi raščevinasto meniško haljo. Pomagači njegovi in hlapci svetega duha slede v častitljivi oddaljenosti. Zazrši množico, obstoji in opaža iz dalje. Videl je ves dogodek, kako so postavili krsto pred tujca, vzbujenje deklice — vse je videl in zatemnel se mu je obraz, skrčile košate, bele obrvi in zablislile grozne oči. S prstom nanj pokaže in veli ga odvesti v zapor. In tolik je njegov vpliv in navada ljudstva, da se molče upokori ukazu, hipoma se množica razgrne in ga hlapci zagrabijo ter odvedejo. Kakor jedna glava klanja se ljud do črne zemljice pred starčkom, ki molče blagoslavlja pokornike in odhaja.

Jetnika odvedejo v ječe svete inkvizicije, kjer ga zapro v ozko, temno celico.

Dan se nagiba h počitku; storila se je noč, temna, vroča, dušeča španska noč, napolnjena z mamljivim mirisom lavorja in citron.

Nakrat se odpro železne duri temne ječe. Véliki inkvizitor vstopi s svetilko v roki. Polagoma se bliža. Sam je. Duri zaloputnejo. Na pragu obstoji in dolgi minuti upira pogled v jetnika. Končno rahlo pristopi in postavši svetilko na mizo deje: »Jeli si ti? Ti?« — Brzo in nepričakujoč odgovora, nadaljuje: »Ne govori, molči!« Kaj bi se tudi ustil. Vse predobro vem. Ti pa nimaš pravice temu, kar si vže govoril, še pridejati besedice. Zakaj si prišel? Da nas motiš? Motiš nas, dobro veš! Jaz te ne poznajem, tudi nečem vedeti, ako si istinito On, ali samo njegova prikazen. Kar si bodi — jutri Te bom obsodil in pepel boš v plamenu kakor zlobni krivoverci.

»Videl boš, da se bo isto ljudstvo, ki Ti je poljubljalo noge, dvignilo na moj migljaj in znosilo polena za Tvojo gromado. Veš li vse to? Mo-

goče, pripomni starček nekako zamišljen, vendar pa ne obrne prežečega pogleda od jetnika.«

»Imaš-li pravico razodevati nam samo jedno skrivnost istega sveta, od koder prihajaš? Ne, nimaš pravice!«

»To razodetje bi se združilo s Tvojimi nekdanjimi razkritji in spravilo v nevarnost isto svobodo, kojo si sam učil. Tvoja razodevanja motila bi svobodo človeške vere, ker bila bi ista čudežna vera. Ti si pa pred petnajstimi stoletji poveličeval to svobodo vere nad vse. Nisi-li često rekel: »Jaz Vas bom osvobodil?« Videl si jih te svobodneže — dostavil je trpko starec.«

»Oj težko nam je bilo, vendar izgotovili smo delo v Tvojem imenu. Tvoj nauk mučil nas je težkih petnajststo let. Konečno dosegli smo vendar-le nekaj uspeha.«

»Ti mi nečeš verjeti? Pogleduješ me samo milo in se nič ne jeziš? Vedi, nikdar se niso čutili ljudje svobodnejše, nego sedaj, ko so položili svobodo pod naša stopala. To je naš velečin. — Danes se šele more misliti o ljudski sreči. Človek je od narave vstvarjen upornik. Morejo pa uporniki čutiti sreče? Svarili smo Te, svetovali Ti, ali Ti nas nisi slušal in odvzel si nam jedini pomoček, da ljudstvo oblagosrečimo. A zginol si in zapustil svečano pravico zavezovati in razvezovati. Vendar ne misliš nam te pravice odtegniti? Čemu si toraj prišel nas motit?«

»Grozovit in velik duh, duh zanikanja in praznote govoril je s Teboj v puščavi in evangeliji nam svedočijo, da Te je ta duh »izkušal«. — Je li to res? Kdo bi mogel globočjih mislij izraziti, kakoršnih je teh on v treh vprašanjih ali »izkušnjavah«, — da govorim doslovno po evangelijih — katera pa si Ti zavrnil? Če se je zgcdil kedaj kakšen resničen, brezdvomen čudež, tedaj je bil to isti treh izkušnjav! Vže samo dejstvo, da so se stavila ta vprašanja je čudež. Ko bi na primer iz Zgodbe izginola, in bi ista morali iznova iznajti, izumeti, in bi se v to svrhu sklicali vsi učenjaki in modrijani sveta, ne mogli bi izmisliti kaj tako vzvišenega, kakor so ta vprašanja modrega in mogočnega duha! Ta vprašanja jamčijo, da izkušnjavec ni bil slučajno duhovito bitje, marveč večni, nepogojni duh. Vsa poznejša zgodovina človečanstva izražena je bila v teh treh besedah; te besede so ona trojica, v kateri je posebljeno vse protislovje zgodovine našega rodu. To pa še ni bilo takrat očito, neznana je bila še bodočnost. Sedaj pa je minolo petnajst stoletij in mi vemo točno, da je to trojno vprašanje določevalo vsega naprej. Odloči toraj sam, kdo ima prav — jaz ali Ti?«

»Spomni se prvega vprašanja. Ti hočeš stopiti med svet, oznanjujoč svobodo, katere svet umeti ne more radi naravne maloumnosti in zlobe? Grozna svoboda, kajti nikdar ni svetu in družbi pretilo ničesar tako strašnega nego svoboda! Evo kamenja v puščavi, spremeni ga v kruh in človek Ti bo sledil kakor čeda hvaležen, pokoren, samo v strahu, da mu ne odtegneš rok in se ne izpremeni kruh njegov zopet v kamen. Ti pa nisi hotel človeku vzeti svobode in zavrnil si izkušnjavo, češ, kaj bo iz

človeštva, če bi se pokornost kupovala s kruhom? Ti si odgovoril, da človek ne živi samo od kruha. Vedel pa nisi, da se bo uprl zemski duh uprav radi zemskega kruha, proti Tebi se boril in Te premagal! In vsi bodo mu sledili in klicali: »Kdo je jednak tej zveri? Izročila nam je ogenj iz nebes!«

»Pretekla bodo stoletja in oznanjevalo bo človeštvo po svojih modrijanih in učenjakih, da na svetu ni zločincev in toraj tudi ne greha, marveč samo glad razsaja. Nasiti človeka in dober bo in blag. To bo bojni klic Tvojih upornikov, zapisan na razpeti zastavi. In Tvoj tempelj bodo podrli in na njegovem mestu se bo vzdigovala nova stavba, nov babelski stolp, ki se pa seveda tudi ne bo dozidal. Ti pa bi bil mogel človeštvo obvarovati, da ne bi lahkoumno zapravljalo moči v tisočletnem trpljenju. Zatekli se bodo k nam po brezvspešnem trudu, da si sezidajo nov stolp! Iskali nas bodo pod zemljo, v katakombah, kamor se bomo poskrili, kajti preganjali bodo nas in mučili kot mučenike. A našli nas bodo in klicali: »Kruha, kruha! Tisti, ki so nam obečali ogenj iz nebes, dali nam ga niso!« In mi jim bodemo dozidali stolp: kruha niso imeli in mi jim ga bodemo dali. In sprejeli ga bodo v Tvojem imenu! Lahka nam je laž — govorili bodemo toraj v Tvojem imenu!«

»In ne bi li lakote poginoli brez nas? Kruha bodo pogrešali, dokler bodo svobodni! Zatoraj bodo nam izročili svobodo, pokladali jo nam pred noge in prosili: »Verig in kruha!« Kajti umeli bodo, da se svoboda ne da spojiti s pravično razdelitvijo zemskega kruha med vse ljudi, ker ne bodo znali nikdar — nikdar! — prave delitve. In prepričali se bodo, da slabotneži, zlobneži, bedaki in uporniki — niso vredni svobode.«

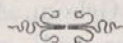
»Ti si jim obljubil nebeški kruh — moreš li ta kruh primerjati zemskemu, ko je človeški rod toli nizek, toli nepoboljšljivo nizek? S Tvojim nebeškim kruhom mogel si tisoče ali stotisoče zase pridobiti in zavoditi. Kaj pa brezbrojni milijoni, ki nimajo poguma, da bi bolj čislali nebeški kruh kakor zemskega? Mar si Ti samo bog velikašev, mogotecev, in vse druge, ta pesek ob morju, ki so sicer šibki in te vendar ljubijo, smatraš samo za orodje v rokah istih? Nam pa so vendar draga ta šibka bitja. Bodi si še toli zlobna in uporna, dali se bodo konečno ukrotiti. Častila nas bodo in mi bodemo njeni bogovi — mi, ki smo jim s tem postregli, da smo prevzeli naše breme svobode in vodstva. Toli grozna jim bo konečno svoboda! In imenovali se bodemo »Jezusove učence« v Tvojem imenu, — Ti pa bodeš pahnjen iz našega obližja! Ta prevara pa bo naš jedini delež trpljenja, kajti mi moramo lagati.«

»To je bila smisel prvih treh vprašanj. Zagrinja se ista v skrivnost sveta: Ti si jo zaničeval. Tebi je bila svoboda nad vse, med tem ko bi bil, sprejemši kruh, vstregel večnemu in jednoglasnemu hrepenenju človeštva po gospodarju in hlapčevanju. Kajti svobodno ljudstvo ne pozna trajnejše in bolj pereče skrbi, kakor skrb vklanjati se gospodu. Vendar hoče človek biti pokoren samo avtoritativni sili, spajajoči vse v jednokupnosti obožavanja. Slabotnež ne zahteva posebnega kulta, marveč

splošno, skupno vero. Ta potreba skupnosti obožavanja je glavna bol pojedinčeva in vsega človečanstva od začetka časov. Da bi vresničili ta fantom, klali so se z mečem v roki: Sleharni narod vstvaril si je svoje bogove in rekel sosedu: Zapusti svoja božanstva — moli moja, ali pa pogini! In tako bode do konca sveta. Izginejo naj bogovi in storil bo svet za malike to, kar je storil za bogove. — Ta temeljna skrivnost človeške narave Ti ni bila neznana. In vkljub temu zavrgel si zastavo, jedino in varno zastavo, ki se Ti je ponujala in bi Ti zagotovila zmago vsega človečanstva, zastavo zemskega kruha. Zavrgel si isto v imenu nebeškega kruha in svobode.«

»Glej, kaj si potem učinil — vse v imenu svobode! Ponavljam Ti: človek ne pozna bolj pereče skrbi kakor to, da si poišče brž ko mogoče koga, kateremu more izročiti svobodo, katero prinese revež seboj na svet. Ako si pa hočeš to svobodo podjarmiti — dati moraš človeku pokoj vesti. Kruh Ti je ponujal v to svrho jedini pripomoček: človek se Ti klanja, ako mu daš kruha. Ali seveda, če se zajedno drug polasti človeške vesti, potem se človek tudi ne bo oziral na Tvoj kruh, sledeč temu, ki mu je dal pokoj vesti.«

»V tem si pravo pogodil. Skrivnost človeškega bitja obstoji v nagonu do življenja. Ako si človek natančno ne predočuje, zakaj mu je živeti, usmrtil bi raje samega sebe, kakor da bi nadaljeval to nejasno življenje, dasi bi se mu ponujalo zadosti kruha.« (Konec prihodnjič.)

Domovina — narod.

Piše — n — n.

(Dalje.)

Grški propad je sijajen argument za materijalistično zgodovino-pisje. Ko je makedonska moč zažugala Helenom, ni jim manjkalo posameznih velikih duhov, hrabrih bojevnikov, ki so klicali narod v boj proti tuji tiraniji. Bilo je zaman, Grkom ni bilo več rešitve, kajti splošne razmere so bile take, da so morali propasti. Zaman je Demosten v sijajnih govorih, slavni Filipikah slikal nevarnost, katera je pretela domovini. Narod je bil razdružen, posamezna plemena stala so v nasprotnih taborih, lokalni patriotizem državic je zmagal, a v njegovi zmagi tičala je zajedno propast državic. Pač so se Tebanci in Atenci združili, ko je pridrla Filipova vojska 338. leta skozi Termopile, a bilo je že prepozno. Bitka pri Heroneji je bila odločilna za grško usodo. Razprtija na Peloponezu, kjer so razna plemena smatrala Špartance svojim najljutejšim sovražnikom, je prišla Filipu v prid — nasprotniki Lakedemoncev so ga pozdravili kot svojega rešitelja.

Žalostno, a umevno. Da so Špartanci v tem času sosednim plemenom obljubili svobodo, nihče jim ne bi bil verjel, ker so v prejšnjih časih preveč zgrešili. Nasprotniki Špartancev niso mislili na to, da so

Grki, niso verjeli, da so jim Špartanci bližji, nego Filip. V njem so videli svojega prijatelja, ker je bil sovražnik njihovih sovražnikov. Seveda so se tudi oni prevarili, kajti Filip ni samo Špartance kaznoval, temveč tudi ostala plemena zaslužnil. Priznavši Filipovo višje poveljstvo, izgubili so Heleni svojo samostalnost. Vojna proti Perzijancem, katere so se udeležili Grki izvemši Špartance, ni bila več grška vojna, temveč makedonska, a Grki le še makedonski najemniki.

Leta 336. je Filip nenadoma umrl. Mnogi Grki so upali, da se sedaj osvobode makedonskega jarma, mislili so, da se posledice heronejske bitke lahko še popravijo. Demosten je še jedenkrat poklical Grke v boj za svobodo. Vse prepozno! Tebe, ki so se res uprle, je uničil Filipov sin Aleksander. Za združenje grških plemen ni bilo nobene podlage; dasi je bila nevarnost za vse jednaka, jih vendar nihče več ni mogel združiti. Grško zvezdo je potemnilo Aleksandrovo solnce. Perzijski denar je deloval na Grškem proti Aleksandru, a taka sredstva niso mogla nadomestiti glavnih pogojev za grško svobodo. Zgodovina je zabeležila nekoliko poskusov za osvoboditev. Po Aleksandrovi smrti so ostala nekatera plemena, a pri Kranonu jih je Antipater potolkel.

Sedaj so začeli tudi barbari Grke napadati. Proti Keltom so se trenotek združili, da se po končanem boju zopet razdružijo. Etolska in ahejska zveza se ustanovita, borita se pa druga proti drugi, tu Aratos, tam Kleomenes na čelu. In zopet pokliče Grk Aratos sovražnika, Makedonca Antigona v pomoč proti Grkom. Antigon premaga Etolce pri Selaziji, Ahejci pa nimajo od tega tudi nobenega dobička, moč alejske zveze je uničena. V makedonsko-rimske vojne so tudi Grki zapleteni, večinoma se bojujejo proti Makedoncem — posledice se kmalo pokažejo, mesto makedonski sužnji, postanejo Grki rimski robovi. Pri zgodovinskih Termopilah pride še jedenkrat leta 191. do boja, ki skonča tudi pomen etolske zaveze. Na Grškem se ustanovi rimljanska stranka. Čim večja je bila nezadovoljnost rodoljubov, tem predrznejša je bila stranka, katero so ščitili rimski vojaki in uradniki. Izdajstvo je nastopalo vedno očitneje. Leta 167. je izročil Kallikrat tisoč rodoljubnih Ahejcev Rimljanom, da jih »kaznujejo«. Rimljani so se vedno bolj mešali v notranje zadeve Grkov; sedaj jih je klicalo jedno pleme, sedaj drugo, pogostoma so si pa kar sami prilastili ulogo sodnika in — Grki se niso upirali! Tako globoko so že padli! Po zmagi Mumija v leokopetrajski dolini leta 146. postala je nekdanja tako slavna grška domovina navadna rimska pokrajina Ahaja, z rimskim prokonzulom na čelu, z dolžnostjo, da plačuje Rimu davek. To je bil tudi formalni konec grške svobode.

Pač so nekatera mesta materijelno razcvetela, a ne iz svoje moči, temveč po milosti Rimljanov in vse to je trajalo le kratek čas. Zunanji sovražniki so imeli lahko opravilo, ako so iskali plena na Grškem. Azijski pirati niso ropali le po otokih, katere so deloma tudi zavzeli, temveč celo po kopnem. Atene so igrale še nekako ulogo v boju mej Cezarom in Pompejom, a to ni bila njihova zasluga, temveč posledica

rimskih razprtij. Vsled nesrečnih bojov zgodilo se je še nekaj drugega: grški narod je številno padal. Mesta so ležala po Strabonovem opisu v razvalinah, severna in srednja Grška je bila takorekoč brez prebivalcev — o nekdanji veličini in slavi ni bilo več ni duha ni sluha. Ako so sem ter tja nekateri rimski mogotci podelili Grkom nekoliko svobode, vzeli so jim jo zopet njihovi nasledniki. Braniti pa ni mogel nihče več grške svobode. Kjer je za trenotek slabo zasijala, tam je v kratkem zopet ugasnila brez sledú.

Seveda je gineval s tem tudi stari grški duh. Filozofija, poezija in umetnost, ki so bile nekdanj istovetne z grškim imenom, so izginile. Še nekaj časa so romali grški učenjaki po tujini, a tudi oni so postali duševni sužnji, ki so morali robsko služiti rimskim patricijem. Velika dela vstvarjati in umetnost gojiti more le svoboden duh. Brez materialne svobode pa ni niti duševne, in zato je morala propasti grška znanost in umetnost, ko so Grki zgubili svojo svobodo.

Zadržali smo se nekaj dlje z Grki, ker je njihova zgodovina uprav tipična. Na vprašanje »domovina ali narod« odgovarja zgodovina starih Helenov gromoglasno: Narod!

Malo je bilo in je narodov, ki so našli v svoji postojbini take življenske pogoje, kakor Grki. Milo podnebje brez velikih vremenskih izpremen, ki je velikanskega upliva na ustroj in razvoj ljudskega telesa in toraj tudi njegovega uma; lepa lega dežele, obkrožene z morjem na treh straneh, polne luk in zalivov; ne preveč radodarna, a vendar zdrava zemlja, ki je rodila pridnim obdelovalcem več nego so potrebovali; ugodna razredba hribovja in dolin, visok gorski venec na severu, kot naravna meja — vse se je zjediniło v prid prebivalcem krasne dežele. Nobenemu narodu, sosebnó nobenemu staroveškemu, ni pritekla narava tako blagovoljno v pomoč, kakor Grkom. Položaj dežele je bil preugoden jedinstvu celega naroda. Vendar se niso Heleni nikdar resno zjediniли, vsi poskusi federativnega združenja so ponesrečili, ker niso imeli nikdar na umu celote grškega naroda, temveč le egoizem posamičnih državíc, ki je vedno težil po hegemoniji. Najočitnejši pojav cele grške zgodovine je časoma bolj, časoma manj odkriti boj Aten in Šparte za prevlado. Naravne prilike podale so Grkom velikansko duševno moč, kateri se je divil ves svet, katera je vstvarila dela, ki so še sedaj, po dveh tisočletjih vzorna. Tudi zmagovalci so se klanjali veličini helenizma v duševnem oziru, a to ni zaščitilo grške svobode, katera je morala propasti, ker v zgodovini ne srečamo nikjer grškega naroda.

Da so bili Grki faktično zjedinjeni, brez ozira na posamezne državnice, da je bila želja svobode v njih večja, nego hegemonistična ljubosumnost, ne bi bil nikdar pridrl Filip v deželo in Demostenu ne bi bilo treba, zaman potratiti svojo retoriko. Jedinstven grški narod ne bil bi klical Makedonca; a da je prišel sam, bil bi se mu narod lahko uprl. Brez Filipovih zmag pa ne bi bilo nikdar Aleksandrovih. In če bi bil tudi Aleksander v Aziji zmagoval, bilo bi to Grkom le v prid.

Zjedinjeni grški narod, kulturno visoko stoječ nad Rimljani, ne bi bil nikdar postal rimski suženj. V ta namen ni bilo treba Grkom velike domovine, temveč samo narodnega jedinstva. Seveda bi bilo moralo biti to narodno jedinstvo popolno; razredna nasprotja ga ne bi bila smela ovirati: Kajti proti aristokraciji, vladajoči povsod vzlic navidezni demokratični ustavi nekaterih držav, stal je drug sloj, ki ni smatral svojih koristi nikdar identičnih z interesi gospodujočih. Grška plebs-demos živela je v popolnoma drugačnih razmerah, nego aristeteji in v tej razliki je tičala velika ovira grškemu jedinstvu. V časih velike nevarnosti so se plemena sem ter tje začasno združila; v takih časih prihajala je tudi demokracija do veljave. A Grki niso imeli nikdar odkritosrčnih, narodnih helenskih čutov. Pač so izrekli helensko ime s ponosom pred tujcem, pred barbarom, političnega helenizma pa niso znali nikdar vstvariti, dasi bi bil povsem naraven; brez realnega helenizma je bil pa tudi državicam in plemenom obstanek nemogoč.

Domovina Helenov je bila skoraj idealna, a vendar njen položaj, njeno podnebje, njeno morje, vse kar čini faktično domovino — ne idealistično — nebulozno, temveč materijalno, ni moglo vstvariti trajnosti; a da je bilo več nedostatkov v teritorijalnem oziru, da je bila domovina še manjša, bil je grški narod ostal kakor grška kultura. Podlaga njegovemu razvoju in napredku bi bila morala biti njegova svoboda in samostalnost, pogoj za to pa realno jedinstvo. Da bi bili Grki v takem slučaju lahko velikansko napredovali, nam dokazuje njihova visoka kultura, njihova epohalna umetnost v časih svobode.

Kar smo opazovali na Grškem v starem veku, opazili bomo lahko tudi pri drugih narodih in v drugih časih. (Dalje prihodnjič.)

Beleške.

„**Svobodni glasovi**“ našli so takoj s prvo številko mnogo prijateljev, a še več — obrekovalcev. Slednji nahajajo se seveda v nasprotnih taborih. Slovensko patentovano „razumništvo“ nikakor ne more umeti, da se drznejo celo delavci stopiti na polje takoimenovane lepe književnosti in se tam meriti z njim, saj je bil to doslej privileg tistih, pri katerih se pisatelj še le pri velenčenem „prof.“ ali „dr.“ pričinja. Toda slovenska preimenitnost s svojim korumpiranim časopisjem vred, se bode tudi morala sprijazniti z dejstvom, da se nahaja med slovenskim ljudstvom vedno več takih, kateri si želé tečnejše duševne hrane, kakor je doslej z malimi izjemami slovenska buržoazija ponujala našemu proletarijatu.

Socialistično gibanje. — Drugi strankarski shod jugoslovanske socialne demokracije se bode vršil — kakor posnamemo iz „Delavca“ dné 25., 26. in 27. decembra tekočega leta v Ljubljani. Nastopni dnevni red predlaga izvrševalni odbor: 1. Poročilo izvrševalnega odbora. 2. Organizacija. 3. Agitacija in taktika. 4. Časopisje. 5. Volitev izvrševalnega odbora. 6. Strankarske zadeve. Drugi strankarski shod bode pokazal, da je naša veličastna svetovna ideja socializma tudi v nas Slovencih krasen odmev. Kar

zadeva dnevni red pogrešamo jedino agrarno vprašanje, o katerem se je na zadnjem shodu sklenilo, da se postavi prihodnjič zopet na dnevni red.

— Začetkom pretečenega meseca je zboroval v Hamburgu strankarski shod nemške socijalne demokracije. Kar nas je neprijetno dirnilo, je nečuvno dejstvo, da se je na shodu govorilo proti drugim narodnostim. Zastopnik poljske organizacije Moravski je namreč zahteval, da se med Poljaki nastavijo agitatorji, kateri so zmožni tudi poljskega jezika. Temu, do cela pametnemu predlogu uprl se je državnozborni poslanec Pfannkuch in pri tem rabil besede, katere so naravnost protisocijalistične. Čuditi se moramo, kako da mu je celo Bebel pritrjeval. Z stališča enakopravnosti vseh narodov se mora tako postopanje najstrožje obsojati. Vender pa se je tekom debate stvar poravnala, osobito ko je starosta nemških socijalistov, Liebknecht, Pfannkucha odločno zavrnil in se izjavil, da mora take besede obžalovati.

— Občno delavsko izobraževalno, pravovarstveno in podporno društvo v Trstu je — razpuščeno. Od namestništva za Primorsko se kaj boljega tudi pričakovati ne more. Isto se je pokazalo v svoji pravi luči že pred 6 leti, ko je ravno tako brezobzirno preganjalo naše sodruge in zatrlo takrat izhajajoči „Delavski list“. Uničilo pa z enakimi čini socijalne demokracije ne bode — na njej so si že mnogo silnejši faktorji razbili glave.

O starih dobrih časih. Onim, ki si želé „starih dobrih časov“ nazaj in pa nekaterim slovenskim učiteljem priobčimo v prevdarek nastopno „okrožnico“ škofijskega konzistorija v Lincu, izdano dne 7. septembra 1834, katera je prekarakteristična tudi za sedanjo dobo in njene razmere. Ta okrožnica se glasi v slovenskem prevodu:

„Pogostoma moramo slišati pritožbe radi nepokorščine in nespoštljivega vedenja učiteljev proti župnikom, katehetom in drugim duhovnikom, iz katerih pritožb sledi brezdvomno, da ošabna domišljavost in prevzetnost učiteljska se neče ukloniti duhovnikom. Ordinarjat je tedaj primoran ukazati okrajnim šolskim nadzornikom, da posebno pri vizitacijah in pri vsaki drugi priložnosti takemu učiteljstvu njega podrejeni odnošaj napram duhovništvu gorko na srce polagajo in strogo pazijo na to, da se skazuje duhovnikom potrebna čast in spoštovanje v šoli in izvan nje; slučaje kršenja subordinacije in respekta pa strogo po visokosti krivde ali nepopoljivosti celo z odstranjenjem pojedincev kaznujejo.

Učiteljstvo in duhovščina nemoreta biti nikdar na jednaki stopinji; vže duhovniško dostojanstvo povzdiguje duhovnika nad učitelja. Župnik imenovan je sploh od zakona prvim in neposrednim predstojnikom šole in tudi v tem oziru kakor v lastnosti kateheta je učitelju po zakonu podrejeno razmerje nasproti duhovniku. Razven tega so tudi učitelji isti, od katerih imamo pravico tirjati in pričakovati, kot odličnejših župljanov in občanov, kakor tudi radi svoje službe in svojega razmerja napram občini, da ne bodo samo z naukom, marveč tudi z vzgledom na to delovali, da ohranijo tudi občino v dolžnem spoštovanjem proti duhovnikom in dušnim pastirjem.

Natančno spolnjevanje dolžnega spoštovanja proti duhovnikom in dušnim pastirjem bodi združeno z nravnostjo učiteljstva in mora biti, kakor nravnost sploh, posebna točka v spričevalih učiteljev, v katerih je vselej točno in vestno izreči, kako in na kak način se je to razmerje od dotičnika spoštovalo. Škofijski konzistorij v Lincu, dne 7. septembra 1834.“

Tako se je godilo pred šestdesetimi in več leti, in tako bi se godilo tudi z naprej, ako bi duhovščina imela šolo v svojih rokah.

Listnica uredništva. — Ž. L. M. Pustite jih naj zabavljajo! Ako stopite kači na glavo, bode se tudi zvijala. Taki podli osebni napadi sodijo se sami. Mi smo tacega delovanja od strani klerikalcev že vajeni. Kjer zmanjka argumentov, tam se napade oseba, češ: namen posvečuje sredstva. Gorjačo „Slov. Gospodarja“ in njegovega dopisuna zavrnilo bi pa s tem-le kijem:

„Ni grm nobeden gost takó,
In ne globoko mlake dno:
Odrpta podležu je gaz, —
A ti pa pljuni mu v obraz!“

Oglasila.

(Cena oglasilom je: za vsako vrsto 8 kr., ako se tiska večkrat primeren popust.)

Glavni trg št. 2 P. KOSTIČ v Celji Glavni trg št. 2

zaloga galanterijskega in drobnega blaga

priporoča slavnemu občinstvu:

Dežnike, galoše, čevlje iz sukna in klobučevinje; srajce bele in pletene (Jägerove); spodnje hlače in nogovice za moške in ženske; rokovice, obleke pletene in kapice za otroke; zapestnice, kravate in ovratnike; pavolo in volno za plesti; naramnice in pase; kovčege, palice, korbice, krtače, glavnike, mila, denarnice, nože in vilice, pipe in cevi, broške, gumbe, raznovrstne igrače za otroke; vsakovrstne galanterijske in lepotične predmete itd. itd. vse po najnižjih cenah.

„The Gresham“

Zavarovalna družba na življenje v Londonu.

Filijala za Avstrijo:

Dunaj I., Giselstrasse št. 1,

v hiši družbe.

Filijala za Ogersko:

Pešta, Franz-Josefsplatz št. 5 in 6,

v hiši družbe.

Družbina aktiva dné 31. decembra 1896	kron 157,805.340
Letni dohodki na premijah in obrestih z dné 31. decembra 1896	„ 28,670.916
Izplačila zavarovalnin in rent in zakupnin i. t. d. za obstanka družbe (1848)	„ 339,497.900
Mej letom 1896 izdala je družba 8654 polic z glavnic	„ 80,577.950
Prospekte in tarife, na podlagi katerih izdaja družba police, kakor tudi obrazce za predloge daje brezplačno	

generalna agentura „Gresham-a“ v Trstu,

Via San Lazzaro 3.

Leseni perilniki (Waschbretter)

c. kr. patent Gobeo

so najbolji, ker so trpežni in se pri pranju porabi mnogo manj mila, kakor navadno. Tudi se na njih perilo mnogo laglje in prej opere. Dobivajo se pri

Ivanu Schauzer-ju

v Celji, Graška cesta št. 37.

Fran Lassmann v Celji

kovaška ulica (Schmiedgasse) št. 11

priporoča svojo **gostilno**, kjer se toči dobro vino in sveže pivo. Tam je tudi **podružnica graške občne delavske bolniške blagajnice**.

C. kr. priv.

M. Weiss v Celji,

v lastni hiši, Gospodska ulica št. 8

častni član pariške akademije izumiteljev, odlikovan z zlato sretinjo.

priporoča se za napravo vsakovrstnih oblek za gospode ter vsakovrstnih uniform.

Posebnost lastnega izdelka: izločljivi patentovani kožuhi za uniforme in za civilne osebe, kakor tudi za ovratnike in jopice za dame.

Prospekti in cenilniki na zahtevanje brezplačno in poštne prosto.

„Svobodni glasovi“ izhajajo po jedenkrat na mesec in stanejo za celo leto 1 gld. 20 kr., za pol leta 60 kr. Posamezne številke po 10 kr. Naročnino in spise je pošiljati:

Uredništvu in upravnistvu „Svobodnih glasov“ v Celji.